2025/477

13.3.2025

KOMISSION TÄYTÄNTÖÖNPANOPÄÄTÖS (EU) 2025/477,

annettu 6 päivänä maaliskuuta 2025,

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/25/EU 34 artiklan sovellettavuudesta sellaisten sopimusten tekemiseen, jotka koskevat sähkön tuotantoon ja tukkumyyntiin liittyvää toimintaa Belgiassa, lukuun ottamatta Doel 4- ja Tihange 3 -ydinvoimaloissa tuotettua sähköä

(tiedoksiannettu numerolla C(2025) 1381)

(Ainoastaan hollannin- ja ranskankieliset tekstit ovat todistusvoimaisia)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja direktiivin 2004/17/EY kumoamisesta 26 päivänä helmikuuta 2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/25/EU ([1]) ja erityisesti sen 35 artiklan 3 kohdan,

on kuullut julkisia hankintoja käsittelevää neuvoa-antavaa komiteaa,

sekä katsoo seuraavaa:

1. TOSISEIKAT JA MENETTELYN VAIHEET

(1) Belgian viranomaiset toimittivat 24 päivänä heinäkuuta 2024 yhtiöiden Luminus, Norther and Ørsted, jäljempänä 'pyynnön esittäjät', puolesta komissiolle direktiivin 2014/25/EU 35 artiklan 1 kohdan nojalla pyynnön, joka koski sähkön tuotantoa ja tukkumyyntiä Belgiassa, lukuun ottamatta Doel 4- ja Tihange 3 -ydinvoimaloissa tuotettua sähköä. Pyyntö täytti komission täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2016/1804 ([2]) 1 artiklan 1 kohdan ja liitteen I muodolliset vaatimukset.

(2) Luminus on EDF-konsernin tytäryhtiön Electricité de France Belgium SA:n, jäljempänä 'EDF', 68,63-prosenttisesti omistama yhtiö, joka toimii pääasiassa sähkömarkkinoilla sekä kaasu- ja energiapalvelujen markkinoilla Ranskassa ja Belgiassa.

(3) Puolet (50 %) Norther-yhtiöstä on Elicio SA-NV:n kokonaan omistaman tytäryhtiön Elnu NV:n omistuksessa ja puolet (50 %) Eneco Wind Belgium NV:n kokonaan omistaman Boreas Wind Offshore NV:n omistuksessa. Eneco Wind Belgium NV on kansainvälisen sähkön-, maakaasun- ja lämmöntuottajan ja toimittajan Eneco BV:n tytäryhtiö, ja Norther-yhtiö harjoittaa merituulipuistotoimintaa Pohjanmerellä Belgian talousvyöhykkeellä.

(4) Ørsted on osa Ørsted-konsernia, josta Tanskan valtio omistaa 50,12 prosenttia. Ørsted ei tällä hetkellä harjoita energiantuotantoa eikä kaupankäyntiä Belgiassa, mutta harkitsee uusiutuvaan energiaan liittyvän toiminnan käynnistämistä Belgiassa.

(5) Pyyntöön ei liitetty Belgian kilpailuviranomaisen yksityiskohtaista ja perusteltua kantaa.

([1]) EUVL L 94, 28.3.2014, s. 243, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/25/oj.

([2]) Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2016/1804, annettu 10 päivänä lokakuuta 2016, vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/25/EU 34 ja 35 artiklan yksityiskohtaisista soveltamissäännöistä (EUVL L 275, 12.10.2016, s. 39, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2016/1804/oj).

(6) Koska tässä tapauksessa markkinoille pääsy voidaan katsoa vapaaksi direktiivin 2014/25/EU 34 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan perusteella, kuten tämän päätöksen johdanto-osassakin 15 todetaan, komission on annettava direktiivin 2014/25/EU 35 liitteessä IV olevan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti pyyntöä koskeva täytäntöönpanosäädös 105 työpäivän kuluessa.

(7) Komissio pyysi 30 päivänä heinäkuuta 2024 Belgian viranomaisia vahvistamaan 10 työpäivän kuluessa, että pyynnön esittäjien toimittamat markkinaosuuksia koskevat tiedot olivat päteviä, vaikka ne poikkesivat Belgian liittovaltion sähkön ja kaasun sääntelykomitean (CREG) julkaisemista virallisista tiedoista. Komissio vastaanotti CREGin vahvistuksen 2 päivänä syyskuuta 2024. Komissio pyysi Belgian viranomaisilta 28 päivänä marraskuuta 2024 lisäselvityksiä, jotka toimitettiin 27 päivänä tammikuuta 2025. Täytäntöönpanopäätöksen hyväksymisen määräajaksi vahvistetaan näin ollen direktiivin 2014/25/EU liitteessä IV olevan 2 kohdan mukaisesti 6 päivä maaliskuuta 2025.

2. **OIKEUDELLINEN KEHYS**

(8) Direktiiviä 2014/25/EU sovelletaan direktiivin 9 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettuun sähkön tuotantoon ja tukkumyyntiin liittyvän toiminnan harjoittamiseksi tehtäviin hankintasopimuksiin, ellei toimintaa ole vapautettu direktiivin soveltamisesta sen 34 artiklan nojalla.

(9) Direktiivissä 2014/25/EU asetetaan vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimiville viranomaisille ja julkisessa määräysvallassa oleville yrityksille julkisia hankintoja koskevat säännöt, joilla varmistetaan tavaroiden vapaa liikkuvuus, sijoittautumisvapaus ja palvelujen tarjoamisen vapaus sekä näistä vapauksista johtuvien periaatteiden noudattaminen. Tämän lainsäädännöllisen valinnan syynä on direktiivin johdanto-osan ensimmäisen kappaleen mukaan se, että kansalliset viranomaiset voivat edelleen vaikuttaa näiden yksiköiden käyttäytymiseen ja niiden markkinoiden suljettuun luonteeseen, joilla näiden alojen yksiköt toimivat.

(10) Direktiivin 2014/25/EU 34 artiklan 1 kohdassa säädetään, ettei direktiiviä jäsenvaltion tai hankintayksikön pyynnöstä sovelleta hankintasopimuksiin, jotka tehdään jonkin direktiivissä tarkoitetun toiminnan suorittamiseksi, jos toimintaan siinä jäsenvaltiossa, jossa se toteutetaan, kohdistuu suoraa kilpailua markkinoilla, joille pääsyä ei ole rajoitettu.

(11) Sitä, kohdistuuko johonkin toimintaan suoraa kilpailua, arvioidaan puolueettomin perustein ottaen huomioon kyseisen alan erityispiirteet. Arviointia rajoittavat kuitenkin sovellettavat lyhyet määräajat ja tarve nojautua komission käytettävissä oleviin tietoihin. Tiedot ovat peräisin jo käytettävissä olevista lähteistä tai direktiivin 2014/25/EU 35 artiklan mukaisen pyynnön yhteydessä saaduista tiedoista, eikä niitä voida täydentää enemmän aikaa vievillä menetelmillä, ei varsinkaan asianomaisten talouden toimijoiden julkisilla kuulemisilla ([3]).

(12) Sitä, kohdistuuko johonkin toimintaan suoraa kilpailua tietyillä markkinoilla, olisi arvioitava useiden perusteiden pohjalta, joista yksikään ei ole sinänsä ratkaiseva.

(13) Jotta voidaan arvioida, kohdistuuko asianomaisiin toimintoihin suoraa kilpailua tässä päätöksessä tarkoitetuilla markkinoilla, tärkeimpien toimijoiden markkinaosuus sekä erilaisilla järjestelyillä uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön tuotantoon ja tukkumyyntiin Belgiassa saatavan julkisen tuen olemassaolo ja laajuus on otettava huomioon.

(14) Kuten unionin yleinen tuomioistuin ([4]) muistutti, hakijalla on todistustaakka siitä, että direktiivin 2014/25/EU 34 artiklassa säädetyt edellytykset ovat täyttyneet ja että hakija on sen vuoksi vapautettu direktiivin 2014/25/EU soveltamisesta. Tämä tarkoittaa, että hakijan olisi liitettävä pyyntöönsä kattavaa näyttöä siitä, että vapautuksen edellytykset täyttyvät.

([3]) Ks. asia T-575/20, *SŽ – Tovorni promet v komissio*, ECLI :EU:T:2022:551, 34 kohta.
([4]) Ks. asia T-463/14 *Österreichische Post AG v komissio*, ECLI:EU:T:2016:243, 41 kohta ja asia T-575/20 *SŽ – Tovorni promet v komissio*, ECLI:EU:T:2022:551, 29 kohta.

3. **ARVIOINTI**

(15) Sovellettaessa direktiivin 2014/25/EU 34 artiklaa on selvitettävä tämän päätöksen avulla, kohdistuuko pyynnön kohteena olevaan toimintaan kilpailua sellaisilla markkinoilla, joille pääsyä ei kyseisessä direktiivin artiklassa tarkoitetulla tavalla ole rajoitettu, siinä määrin, että voidaan varmistaa, että hankinnat asianomaisen toiminnan harjoittamiseksi toteutetaan – myös ilman direktiivissä 2014/25/EU säädettyjä tiukkoja yksityiskohtaisia hankintasääntöjä – avoimella ja syrjimättömällä tavalla sellaisin perustein, joilla ostajat voivat löytää kokonaisuudessaan taloudellisesti edullisimman ratkaisun.

(16) Tämä päätös perustuu oikeudelliseen ja tosiasialliseen tilanteeseen heinäkuussa 2024 samoin kuin pyynnön esittäjien toimittamiin sekä julkisesti saatavilla oleviin tietoihin. Päätöstä voidaan tarkistaa, jos oikeudellinen tai tosiasiallinen tilanne muuttuu merkittävästi siten, etteivät direktiivin 2014/25/EU 34 artiklan 1 kohdan soveltamisen edellytykset enää täyty.

3.1 **Rajoittamaton pääsy markkinoille**

(17) Markkinoille pääsyä pidetään rajoittamattomana, jos asianomainen jäsenvaltio on pannut täytäntöön ja soveltanut direktiivin 2014/25/EU liitteessä III lueteltuja asiaankuuluvia unionin säädöksiä, mukaan lukien sähkön tuotannon ja tukkumyynnin osalta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (EU) 2019/944 ([5]).

(18) Komission käytettävissä olevien tietojen perusteella Belgia on pannut direktiivin (EU) 2019/944 ([6]) täytäntöön ja soveltaa sitä. Merkityksellisille markkinoille pääsyä ei pidetä rajoitettuna direktiivin 2014/25/EU 34 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

3.2 **Kilpailuvaikutusten arviointi**

3.2.1 ***Merkityksellisten tuotemarkkinoiden määrittely***

(19) Pyynnön esittäjien mukaan merkityksellisiä tuotemarkkinoita ovat perinteisen sähkön ja uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön tuotannon ja tukkumyynnin markkinat. Tämä kanta on komission sähkön tuotantoon ja tukkumyyntiin liittyviä poikkeushakemuksia koskevan käytännön mukainen. Tässä päätöksessä säilytetty tuotemarkkinoiden määritelmä ei rajoita unionin kilpailusääntöjen soveltamista.

(20) Komissio on aiemmissa päätöksissään todennut, että jotkin tukijärjestelmät eivät estäneet tekemästä päätelmää, jonka mukaan järjestelmistä hyötyvä sähköntuotanto oli osa merkityksellisiä tuotemarkkinoita. Alankomaille osoitetussa komission täytäntöönpanopäätöksessä (EU) 2018/71 ([7]) (ks. johdanto-osan 19 ja 21 kappale) komissio totesi, että uusiutuvista energialähteistä tuotettu sähkö myytiin suoraan markkinoilla ja että alankomaalainen SDE +-järjestelmä (Stimulering Duurzame Energieproductie) kannusti kilpailukykyisiin tarjouksiin, kun taas kilpailijat yrittäisivät minimoida kustannuksensa (jolloin ne saisivat syöttöpreemion). Tämän vuoksi komissio katsoi, että uusiutuvista energialähteistä peräisin oleva sähkö kuului samoille markkinoille kuin perinteinen sähköntuotanto. Italialle osoitetussa komission täytäntöönpanopäätöksessä (EU) 2020/1499 ([8]) (ks. johdanto-osan 37 ja 38 kappale)

([5]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/944, annettu 5 päivänä kesäkuuta 2019, sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2012/27/EU muuttamisesta (EUVL L 158, 14.6.2019, s. 125, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj).

([6]) Direktiivi 2009/72/EY, johon viitataan direktiivin 2014/25/EU liitteessä III, on korvattu direktiivillä (EU) 2019/944.

([7]) Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2018/71, annettu 12 päivänä joulukuuta 2017, vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja direktiivin 2004/17/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/25/EU soveltamatta jättämisestä sähkön tuotantoon ja tukkumyyntiin Alankomaissa (EUVL L 12, 17.1.2018, s. 53, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2018/71/oj).

([8]) Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2020/1499, annettu 28 päivänä heinäkuuta 2020, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/25/EU soveltamisesta uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön tuotantoon ja tukkumyyntiin Italiassa (EUVL L 342, 16.10.2020, s. 8, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2020/1499/oj).

komissio huomautti, että joihinkin uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön järjestelmiin sovellettiin tarjouskilpailumenettelyä, jonka osallistujamäärä oli suuri. Näin ollen näistä järjestelmistä hyötyvän sähköntuotannon todettiin kuuluvan samoille markkinoille kuin perinteinen sähköntuotanto. Liettualle osoitetussa komission täytäntöönpanopäätöksessä (EU) 2020/1500 ([9]) (ks. johdanto-osan kappale 30) komissio totesi, että kolmannessa tukijärjestelmässä tuotettu sähkö sai tarjouskilpailumenettelyllä vahvistettavaa preemioperusteista tukea, ja totesi, että se kuului samoille markkinoille kuin perinteinen sähköntuotanto. Tanskalle osoitetussa komission täytäntöönpanopäätöksessä (EU) 2022/1376 ([10]) (ks. johdanto-osan kappale 29) komissio totesi, että julkiseen rahoitukseen kohdistui kilpailua tarjousprosessissa, joka säänteli uusiutuvan energian tuottajien toimintaa näiden julkisiin hankintoihin soveltamien menettelytapojen osalta. Näin ollen se päätteli, että pyynnön kohteena olevat uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön tuotantolaitokset kuuluivat samoille markkinoille kuin perinteinen sähköntuotanto. Komissio päätteli Saksalle osoitetussa komission täytäntöönpanopäätöksessä (EU) 2023/1978 ([11]) (ks. johdanto-osan 47 kappale), että suoraa kilpailua kohdistui sellaiseen uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön tuotantoon ja tukkumyyntiin, jolle ei ole myönnetty tukia lainkaan tai jolle on myönnetty markkinahintoihin sidottua tukea.

(21) Komissio päätteli yleisesti, että uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön tuotannon voidaan katsoa kilpailevan perinteisen sähköntuotannon kanssa, jos se ei saa tukia tai jos sen saamat tuet myönnetään sellaisen mekanismin kautta, jolla taataan, että tukien taso on sidottu suoraan markkinahintaan. Useissa tapauksissa komissio totesi, että tarjouskilpailumenettelyn olemassaolo varmisti, että tuet oli sidottu markkinahintaan.

(22) Komissio toteaa, että sähköntuotantoa tuetaan Belgiassa kolmentyyppisten järjestelmien kautta. Niitä ovat kapasiteettimekanismi, Doel 4- ja Tihange 3 -ydinvoimaloiden tukijärjestelmä sellaisena kuin se on jatkettuna vuoden 2025 jälkeiselle ajalle ([12]) sekä uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön tukijärjestelmät.

3.2.1.1 *Kapasiteettimekanismi*

(23) Pyynnön esittäjät kuvaavat tilannetta seuraavasti. Belgia suunnittelee sulkevansa kaikki alueellaan sijaitsevat ydinreaktorit vuoteen 2025 mennessä, lukuun ottamatta kahta uusinta reaktoria, joista toinen sijaitsee Doelissa ja toinen Tihangessa. Belgian siirtoverkonhaltija Elian ([13]) mukaan sulkeminen edellyttää 2–4 gigawatin lisäkapasiteetin asentamista vuoteen 2030 mennessä. Tukkumarkkinoiden toiminta ei kuitenkaan kannusta riittävästi tällaisiin investointeihin. Energiajärjestelmän kannalta on kuitenkin olennaisen tärkeää, että käytettävissä oleva kapasiteetti on joustavaa. Kysyntään vastaamiseksi uusiutuvia energialähteitä, jotka ovat luonteeltaan ajoittaisia ja satunnaisia, on täydennettävä riittävän joustavilla tuotantovälineillä.

([9]) Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2020/1500, annettu 28 päivänä heinäkuuta 2020, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/25/EU sovellettavuudesta sähkön tuotantoon ja tukkumyyntiin Liettuassa liittyvistä toiminnoista tehtyihin hankintasopimuksiin (EUVL L 342, 16.10.2020, s. 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2020/1500/oj).

([10]) Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2022/1376, annettu 26 päivänä heinäkuuta 2022, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/25/EU 34 artiklan soveltamisesta sähköntuotantoon ja tukkumyyntiin Tanskassa (EUVL L 206, 8.8.2022, s. 42, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/1376/oj).

([11]) Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2023/1978, annettu 21 päivänä syyskuuta 2023, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/25/EU 34 artiklan sovellettavuudesta sellaisten sopimusten tekemiseen, jotka koskevat uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön tuotantoon ja tukkumyyntiin liittyvää toimintaa Saksassa, lukuun ottamatta uusiutuvista energialähteistä peräisin olevaa sähköä, joka on tuotettu ennen 1 päivää elokuuta 2014 toimintansa aloittaneissa laitoksissa, jotka saavat edelleen julkista rahoitusta, ja sellaisista 1 päivän tammikuuta 2012 jälkeen käyttöön otetuista merituulipuistoista saatavan sähkön tuotantoon ja tukkumyyntiin liittyvää toimintaa, joihin sovelletaan Saksassa vuonna 2012 annettua uusiutuvia energialähteitä koskevaa lakia (Erneuerbare-Energien-Gesetz) (EUVL L 235, 25.9.2023, s. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2023/1978/oj).

([12]) Koska pyyntö ei koske Doel 4- ja Tihange 3 -ydinvoimaloissa tuotettua sähköä tai sen tukkumyyntiä, komissio ei analysoi tätä järjestelmää.

([13]) ks. Elia, *Adequacy & flexibility study for Belgium (2024–2034)*, 29. kesäkuuta 2023, s. 15, 191, 205, 223, 269, saatavilla osoitteessa https://issuu.com/eliagroup/docs/adequacy_flexibility_study_for_belgium_2024-203?fr=sOTBhNDYxOTUwMTY.

(24) Pyynnön esittäjät lisäävät, että Belgia on tästä syystä ottanut käyttöön kapasiteettimekanismin. Niin kauan kuin tuottaja voi taata saatavuuden, se on oikeutettu mekanismiin, joka on neutraali teknologian tai energialähteen suhteen. Maaliskuussa 2021 voimaan tullut kapasiteettimekanismi kannustaa investointeihin takaamalla riittävän kannattavuuden hankkeille, jotka tarjoavat huipputuotanto- ja tasehallintamekanismeja. Mekanismissa on kyse kilpailuun perustuvasta huutokaupasta. Mekanismi hyväksyttiin komission päätöksellä (EU) 2022/639 ([14]) vuonna 2021.

(25) Pyynnön esittäjät katsovat, että kapasiteettimekanismista hyötyvä toiminta on osa yleisiä tukku- ja tuotantomarkkinoita, koska i) sähköä myydään suoraan tukkumarkkinoilla, ii) siihen ei sovelleta syöttöprioriteettia, iii) tasevastuusta ei myönnetä vapautusta; iv) tuki ei suojaa markkinariskiltä; v) tuen määrä kattaa ainoastaan ylimääräiset nettokustannukset, jotka liittyvät toimitusvarmuuden takaamiseksi rakennettavan lämpövoimalaitoksen rakentamis-, ylläpito- ja käyttökustannuksiin, vähennettynä kyseisen voimalan asianmukaisilla markkinatuloilla. Myös komissio on tästä samaa mieltä.

3.2.1.2 *Uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön tukijärjestelmät*

(26) Pyynnön esittäjät ehdottivat, että uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön tuotantoon Belgiassa sovellettavat tukijärjestelmät ryhmiteltäisiin seuraaviin luokkiin.

3.2.1.2.1 Kiinteät ja oikeudellisesti määritellyt preemiot

(27) Tähän luokkaan kuuluvat: C-Power-, Belwind-, Northwind- ja Nobelwind-merituulipuistot, Brysselin alueen ensimmäinen vihreiden sertifikaattien järjestelmä (vuoden 2004 ja kesäkuun 2011 välisenä aikana asennetut laitokset), Vallonian alueen ensimmäinen ja toinen vihreiden sertifikaattien ohjelma (vuoden 2002 ja heinäkuun 2014 välisenä aikana asennetut laitokset) ja Flanderin alueen ensimmäinen vihreiden sertifikaattien järjestelmä (vuosina 2009–2012 asennetut laitokset).

(28) Pyynnön esittäjät väittävät, että näiden merituulipuistojen on katsottava olevan osa yleisiä tuotanto- ja tukkumarkkinoita, koska saadut tuet kattavat ainoastaan hankkeiden ylimääräiset nettokustannukset. Komissio on kuitenkin toistuvasti katsonut johdanto-osan 18 kappaleessa mainituissa päätöksissä, että kiinteitä tukia saavat laitokset eivät ole osa yleisiä tuotanto- ja tukkumarkkinoita. Komission mielestä tällaiset tuet suojaavat tuensaajia kilpailulta tarjoamalla taattuja tulotasoja. Komissio ei näe mitään syytä poiketa tästä käytännöstä.

3.2.1.2.2 Sähkön markkinahintaan sidottu ja oikeudellisesti määritelty preemio

(29) Tähän luokkaan kuuluvat: Brysselin alueen toinen vihreiden sertifikaattien järjestelmä (heinäkuusta 2011 alkaen asennetut laitokset), Vallonian alueen kolmas vihreiden sertifikaattien järjestelmä (heinäkuusta 2014 alkaen asennetut laitokset), Flanderin alueen ensimmäinen vihreiden sertifikaattien järjestelmä (vuodesta 2013 asennetut laitokset), merituulipuistot Norther, Rentel, Seamade ja Northwester II.

(30) Alueellisten järjestelmien hankekustannukset arvioidaan uudelleen vuosittain ja asennettujen hankkeiden arvioidut kustannukset indeksoidaan toimintamenojen vaihtelun huomioon ottamiseksi. Merituulipuistojen tukeen sovelletaan hankekohtaista kuukausittaista kuluttajahintaindeksiin perustuvaa indeksointia.

(31) Pyynnön esittäjät väittävät, että laitokset, jotka saavat sähkön markkinahintaan sidottuja tukia, joihin liittyy oikeudellisesti määritetty preemio, ovat osa yleisiä sähkön tuotanto- ja tukkumarkkinoita. Komissio yhtyy tähän näkemykseen, koska nämä tuet on sidottu markkinahintaan.

([14]) Komission päätös (EU) 2022/639, annettu 27 päivänä elokuuta 2021, tukiohjelmasta SA.54915 – 2020/C (ex 2019/N) Belgia – Kapasiteettikorvausmekanismi (EUVL L 117, 19.4.2022, s. 40, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2022/639/oj).

3.2.1.2.3 Sähkön markkinahintaan sidottu preemio, joka määritellään kilpailuun perustuvassa huutokauppamenettelyssä

(32) Tähän luokkaan kuuluvat Prinsessa Elisabethin energiasaaren hankkeet. Pyynnön esittäjät väittävät, että koska tulevat tämän järjestelmän mukaiset laitokset tulevat saamaan kilpailuun perustuvassa huutokauppamenettelyssä määriteltyjä tukia, niiden olisi oltava osa yleisiä tuotanto- ja tukkumarkkinoita. Komissio yhtyy tähän näkemykseen, koska nämä tuet on sidottu markkinahintaan.

3.2.1.2.4 Kapasiteettiin perustuva tuki – tuen taso määritellään kilpailuun perustuvassa huutokauppamenettelyssä

(33) Tähän luokkaan kuuluvat Flanderin alueella vuosina 2021–2023 asennetut pienet ja keskisuuret aurinko- ja maatuulivoimalat. Pyynnön esittäjät väittävät, että koska nämä laitokset saavat kilpailuun perustuvassa huutokauppamenettelyssä määriteltyjä tukia, niiden olisi oltava osa yleisiä sähköntuotanto- ja tukkumarkkinoita. Komissio yhtyy tähän näkemykseen, koska nämä tuet on sidottu markkinahintaan.

3.2.1.2.5 Laitokset, jotka eivät enää saa tukia

(34) Pyynnön esittäjät väittävät, että laitosten, jotka ovat lakanneet saamasta tukia, olisi oltava osa yleisiä tuotanto- ja tukkumarkkinoita. Komissio yhtyy tähän näkemykseen, koska nämä laitokset eivät saa tukea ja saavat energianmyynnistään ainoastaan sähkön markkinahinnan. Tämä vastaa aiemmissa poikkeuspäätöksissä, kuten Saksaa koskevassa täytäntöönpanopäätöksessä (EU) 2023/1978, omaksuttua lähestymistapaa.

(35) Komissio katsoo, että yleiset sähkön kokonaistuotanto- ja tukkumarkkinat koostuvat perinteisestä sähkön tuotannosta ja tukkumyynnistä, kapasiteettimekanismista tuetusta sähkön tuotannosta ja tukkumyynnistä sekä sellaisesta uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön tuotannosta ja tukkumyynnistä, jonka tuki on sidottu markkinahintoihin. Sellainen uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön tuotanto ja tukkumyynti, josta maksetaan kiinteitä ja oikeudellisesti määriteltyjä preemioita, muodostavat erilliset markkinat.

3.2.2 ***Merkityksellisten maantieteellisten markkinoiden määrittely***

(36) Pyynnön esittäjien mukaan merkitykselliset maantieteelliset markkinat olisi komission päätöskäytännön perusteella määriteltävä kansallisiksi markkinoiksi, jotka käsittävät Belgian alueen ([15]). Pyynnön esittäjät korostavat, että Belgialla on vahvat yhteydet muihin Keski- ja Länsi-Euroopan maihin (Itävalta, Belgia, Ranska, Saksa, Luxemburg ja Alankomaat).

(37) Komissio katsoi aikaisemmassa käytännössään ([16]), että sähkö- ja tukkumarkkinat ovat laajuudeltaan kansalliset. Pyynnön esittäjien kanta on komission käytännön mukainen.

(38) Koska ei ole mitään viitteitä siitä, että maantieteellisten markkinoiden laajuus olisi toisenlainen, tätä päätöstä varten tehtävässä arvioinnissa voidaan todeta, että perinteisistä ja uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön tuotanto ja tukkumyynti sisältävät maantieteellisesti Belgian alueen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta unionin kilpailulainsäädännön soveltamista.

3.2.3 ***Markkina-analyysi***

(39) Komissio pyrkii tässä vaiheessa arvioimaan, kohdistuuko pyynnön kohteena oleviin toimintoihin riittävästi kilpailua, jotta direktiivissä 2014/25/EU säädetty hankintakuri ei ole tarpeen. Tässä tapauksessa arvioinnissa on otettava huomioon markkinaosuudet, keskittymisaste ja sähkön tuonnin vaikutus kilpailuun Belgian sähköntuotanto- ja tukkumarkkinoilla.

([15]) Pyynnön 3.2 kohta.

([16]) Ks. edellä mainittu täytäntöönpanopäätös (EU) 2018/71, täytäntöönpanopäätös (EU) 2020/1500 ja täytäntöönpanopäätös (EU) 2023/1978.

3.2.3.1 *Uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön tuotantolaitokset, jotka saavat kiinteitä ja oikeudellisesti määriteltyjä preemioita*

(40) Johdanto-osan 18 kappaleessa mainittujen aiempien päätöstensä mukaisesti komissio katsoo tässä tapauksessa, että uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön tuotannon kiinteät ja oikeudellisesti määritellyt tuet eivät takaa, että tällaisia tukia saaviin laitoksiin kohdistuisi suoraa kilpailua.

(41) Koska direktiivin 2014/25/EU 34 artiklassa säädetyt edellytykset eivät täyty, direktiiviä 2014/25/EU olisi edelleen sovellettava sopimuksiin, joiden tarkoituksena on mahdollistaa Belgiassa sellainen uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön tuotanto, josta maksetaan kiinteitä ja oikeudellisesti määriteltyjä preemioita.

3.2.3.2 *Markkinaosuudet yleisillä sähköntuotanto- ja tukkumarkkinoilla Belgiassa*

(42) Pyynnön esittäjät esittävät seuraavan yleiskatsauksen vuosien 2019–2023 markkinaosuuksista sähköntuotanto- ja tukkumarkkinoilla.

Belgian viiden suurimman tuottajan markkinaosuudet (tuotettu energia, megawattitunteina)	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Engie	64 %	64 %	62,4 %	53,5 %	52,2 %
Luminus	13,7 %	13,7 %	11,9 %	13,7 %	14,1 %
RWE	2,6 %	2,6 %	3 %	2,8 %	2,7 %
Eneco	3,1 %	3,1 %	3,2 %	4,4 %	4,2 %
Total Energies	2,5 %	2,5 %	3,5 %	3,5 %	3,3 %
Belgian viiden suurimman tuottajan markkinaosuudet (asennettu kapasiteetti, megawattitunteina)	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Engie	43,7 %	43,7 %	41,9 %	37,8 %	33,5 %
Luminus	11,4 %	11,4 %	11,1 %	10,5 %	10,2 %
RWE	2,6 %	2,6 %	2,4 %	2,4 %	2,5 %
Eneco	4,2 %	4,2 %	4,1 %	4,3 %	4,5 %
Total Energies	3,7 %	3,7 %	3,5 %	3,8 %	3,9 %

(43) Engien markkinaosuuden supistuminen vuosina 2022 ja 2023 johtuu pääasiassa Doel 3 -ydinreaktorin (syyskuu 2022) ja Tihange 2 -ydinreaktorin (maaliskuu 2023) sulkemisesta.

(44) Engien markkinaosuuden odotetaan pienenevän edelleen vuodesta 2025 alkaen, kun kolme muuta reaktoria, Doel 1, Doel 2 ja Tihange 1, suljetaan. Jäljelle jääviä ydinreaktoreita (Doel 4 ja Tihange 3) käytetään vuoteen 2035 saakka Belgian hallituksen ja Engien välisen sopimuksen mukaisesti.

(45) Pyynnön esittäjien mukaan Engien sähkön tuotannon ja tukkumyynnin markkinaosuus Belgiassa olisi 52 prosenttia vuonna 2023, 44 prosenttia vuonna 2024 ja 32 prosenttia vuonna 2025. Tämä johtuu siitä, että vuodesta 2025 alkaen kahden jäljellä olevan ydinreaktorin tuotannon katsotaan jakautuvan Engien ja Belgian valtion kesken, sillä reaktoreita käyttää BE-NUC, joka on Engien ja Belgian valtion yhteisyritys, josta kumpikin osapuoli omistaa 50 prosenttia.

(46) Markkinoiden keskittymistä mittaava Herfindahl-Hirschman-indeksi (HHI) on Belgian sähköntuotanto- ja tukkumarkkinoilla seuraavilla (hyvin korkeilla tai korkeilla) tasoilla:

HHI	2019	2020	2021	2022	2023
	4 108	3 996	4 343	4 115	3 150

Sen odotetaan pienentyvän merkittävästi (2 253) vuonna 2025 ja siitä eteenpäin, koska ydinreaktorien tuotanto pysyy vakaana samalla kun uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian tuotanto kasvaa.

(47) Kolmen suurimman yrityksen markkinaosuus sähköntuotanto- ja tukkumarkkinoilla pienentyi 79 prosentista 72 prosenttiin vuosina 2019–2023.

(48) Komissio toteaa, että Belgian sähköntuotanto- ja tukkumarkkinat ovat tähän saakka olleet erittäin keskittyneet. Keskittyneisyys vähentynee kuitenkin vuoden 2025 jälkeen, kun kolme uutta ydinreaktoria on tarkoitus sulkea.

3.2.3.3 *Sähkön tuonnin aiheuttaman kilpailupaineen analyysi*

(49) Pyynnön esittäjät selittävät, että vaikka markkinat ovat voimakkaasti keskittyneet, sähkön tuonti aiheuttaa merkittävää kilpailupainetta.

(50) Komissio myöntää, että sähkön tuonti aiheuttaa jonkin verran kilpailupainetta. Komissio toteaa kuitenkin myös, että Belgia on kymmenen viime vuoden aikana pääasiassa vienyt sähköä naapurimaihin. Pyynnön esittäjien toimittamien lukujen ([17]) mukaan Belgia on ollut sähkön nettotuoja vuonna 2023, mutta se oli nettoviejä vuosina 2018–2022. Tulevina vuosina Belgia tuo todennäköisesti enemmän sähköä ydinreaktoreiden sulkemisen vuoksi.

(51) Pyynnön esittäjät vertaavat Belgian tilannetta Liettuaan, jossa komissio on myöntänyt sähkön tuonnin merkityksen ([18]). Nämä kaksi tapausta ovat kuitenkin erilaisia, sillä Liettuassa tuonnin osuus sähkön kysynnästä oli 80 prosenttia vuonna 2018, kun taas Belgiassa tuonti olisi pyynnössä mainitun CREG:n tutkimuksen ([19]) mukaan 20–40 prosenttia sähkön kysynnästä kymmenen seuraavan vuoden aikana.

(52) Näin ollen komissio ei yhdy pyynnön esittäjien näkemykseen, jonka mukaan tuonnin merkitys olisi Belgian ja Liettuan tapauksissa samankaltainen. Kun otetaan huomioon johdanto-osan 46 ja 47 kappaleessa esitetyt erot, komissio päättelee, että sähkön tuontia ei voida pitää ratkaisevana tekijänä arvioitaessa kilpailun kohdistumista Belgian sähköntuotanto- ja tukkumarkkinoilla.

(53) Komissio myöntää kuitenkin, että sähkön tuonti voi aiheuttaa kilpailupainetta sähköntuotannolle tulevaisuudessa, sillä Belgian kapasiteetti on vähentymässä, koska kolme ydinreaktoria aiotaan sulkea vuonna 2025. Tämä kehityskulku ei ole vielä toteutunut, sillä Belgia on ollut enimmäkseen nettoviejä viiden viime vuoden aikana.

3.2.3.4 *Yleisillä sähköntuotanto- ja tukkumarkkinoilla toimivat hankintayksiköt Belgiassa*

(54) Pyynnön esittäjät selittävät, että Luminus on hankintayksikkö, koska EDF Belgium SA omistaa siitä 68,63 prosenttia. EDF Belgium SA on Ranskan valtion omistaman EDF-konsernin, joka on Ranskan lain mukainen Ranskan valtion kokonaan omistama julkinen osakeyhtiö, 100-prosenttisesti omistama tytäryhtiö.

([17]) Pyynnön 121 kohta.
([18]) Ks. edellä mainitun täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2020/1500 johdanto-osan 51 ja 52 kappale.
([19]) Pyynnön liitteen II taulukko 9.

(55) Pyynnön esittäjät katsovat, että Norther on hankintayksikkö, koska sen omistaa 50-prosenttisesti Nethys, joka on Enodian kokonaan omistama tytäryhtiö, ja Enodia puolestaan on Liègen maakunnan eli 74 Liègen ja Vallonian alueen kunnan pienkuntayhtymän omistama. Komissio on samaa mieltä siitä, että Northeria on pidettävä hankintayksikkönä. Northerin lisäksi Nethysillä on tytäryhtiönsä Elicion kautta useita uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön tuotannon ja tukkumyynnin alalla Belgiassa toimivia tytäryhtiöitä ([20]), jäljempänä 'Nethysin muut tytäryhtiöt', joita komissio pitää hankintayksikköinä.

(56) Pyynnön esittäjien mukaan hankintayksikköjen (ryhmä, johon pyynnön esittäjistä kuuluvat Luminus ja Norther mutta ei vielä Ørsted, koska se ei vielä toimi Belgiassa) yhteenlaskettu kapasiteetti Belgian yleisillä sähköntuotanto- ja tukkumarkkinoilla oli 20–30 prosenttia ja sähköntuotannon markkinaosuus 15–20 prosenttia vuosina 2019–2023 ([21]).

(57) Huolimatta siitä, että Engie on pyynnön esittäjien mukaan 23,64-prosenttisesti Ranskan valtion omistuksessa, ja Ranskan valtiolla on 33,97 prosenttia äänioikeuksista, pyynnön esittäjät toteavat, että Engie ei toimi eurooppalaisilla julkisten hankintojen alustoilla, koska se ei pyynnön esittäjien mukaan kuulu direktiivin ([22]) soveltamisalaan.

(58) Caisse des Dépôts et Consignations (säästö- ja talletuskassa), jäljempänä CDC, on ranskalainen julkinen laitos, jolla on hallussaan 3,63 prosenttia osakkeista ja 3,53 prosenttia äänioikeuksista ([23]). Ranskalaisilla julkisilla osakkeenomistajilla, joilla on hallussaan 27,27 prosenttia osakkeista ja 38,03 prosenttia äänioikeuksista, on määrävähemmistö.

(59) Engien muut merkittävät osakkeenomistajat ovat The Capital Group Companies (6,37 prosenttia osakkeista, 5,05 prosenttia äänioikeuksista), Blackrock (4,51 prosenttia osakkeista ja 3,44 prosenttia äänioikeuksista) ja Engien työntekijät (3,49 prosenttia osakkeista ja 4,18 prosenttia äänioikeuksista). Ranskan hankintaviranomaiset ovat näin ollen Engien ylivoimaisesti suurin osakkeenomistaja.

(60) Viidessä viime yhtiökokouksessa Ranskan valtiolla ja CDC:llä on ollut ollut hallussaan yli puolet Engien osakkeenomistajien tosiasiallisesti antamista äänistä. Engien verkkosivustolla ([24]) olevien yhtiökokouksen äänestyslomakkeiden perusteella komissio laskee äänioikeuksien käytön seuraavasti:

	2020	2021	2022	2023	2024
Ranskan julkisyhteisöjen äänten osuus (valtio + CDC) (% kaikista äänistä)	36,9	36,91	37,3	37,3	38,03

([20]) Elicio plateau de Bassenge, Elicio Wind for Water NV, Elicio WP NV, Elicio Bastogne NV, Elicio Maldegem NV, Elicio Berlare NV, Elicio SLH NV ja Elicio Plus NV, sellaisina kuin ne mainitaan Belgian viranomaisten 27 päivänä tammikuuta 2025 antaman vastauksen liitteessä 1.

([21]) Pyynnön 116 kohta.

([22]) Pyynnön 164 kohta.

([23]) Ks. https://www.engie.com/en/shareholders/engie-share/shareholder-structure.

([24]) Ks. https://www.engie.com/sites/default/files/assets/documents/2024-05/R%C3%A9sultat%20Des%20Votes%20VF%20AGM%2030.04.2024.pdf.
https://www.engie.com/sites/default/files/assets/documents/2023-04/R%C3%A9sultat%20Des%20Votes.pdf.
https://www.engie.com/sites/default/files/assets/documents/2022-04/ENGIE%20-%20Re%CC%81sultat%20du%20scrutin%20en%20franc%CC%A7ais.pdf.
https://www.engie.com/sites/default/files/assets/documents/2021-05/ENGIE%20-%20R%C3%A9sultat%20du%20scrutin%20en%20fran%C3%A7ais.pdf.
https://www.engie.com/sites/default/files/assets/documents/2020-05/ENGIE%20-%20R%C3%A9sultat%20du%20scrutin%20AG%20du%2014-05-2020.pdf.

	2020	2021	2022	2023	2024
Annettujen äänten osuus (prosentteina kaikista äänioikeuksista)	71,682	68,472	70,6	74,17	72,1
Ranskan hankintaviranomaisten äänten osuus (prosentteina annetuista äänistä)	51,48	53,9	52,83	50,29	52,75

(61) Ranskan lainsäädännön ([25]) mukaan Ranskan valtio voi myös muuttaa Engien tavanomaisen osakkeen ylivaltaosakkeeksi asetuksella, jos se katsotaan tarpeelliseksi olennaisten kansallisten etujen vuoksi, erityisesti jatkuvuuden ja toimitusvarmuuden varmistamiseksi. Ylivaltaosake antaa valtiolle erityisiä oikeuksia, kuten oikeuden vastustaa strategisten resurssien myyntiä kolmannelle osapuolelle tai oikeuden asettaa talousministerin suostumus ehdoksi sille, että yhtiön pääomarakenteeseen lisätään uusia osakkeenomistajia tietyn kynnysarvon ylittyessä.

(62) Komissio antoi Engielle tilaisuuden esittää huomautuksia tästä nimenomaisesta seikasta, minkä se teki 24 päivänä joulukuuta 2024. Engie esittää, että valtiota ja CDC:tä ei tulisi katsoa yhdeksi hankintaviranomaiseksi, ja että vaikka ne katsottaisiinkin sellaiseksi, niiden ei voisi olettaa käyttävän määräävää määräysvaltaa Engiessä. Engie lisää, että Ranskan valtio nimittää ainoastaan kolme Engien hallituksen 14 jäsenestä.

(63) Engie väittää, että direktiivin 4 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan merkitystä on ainoastaan yrityksen osakkeisiin perustuvien äänioikeuksien enemmistöllä, ei yhtiökokouksissa annettujen äänten prosenttiosuudella. Direktiivin 4 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä virkkeessä olevaan julkisen yrityksen määritelmään sisältyy kuitenkin se, että hankintaviranomaiset käyttävät määräysvaltaa yhtiökokouksissa annettujen äänten enemmistöllä. Määräysvalta, joka perustuu 4 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuun yrityksen osakkeisiin perustuvien äänioikeuksien enemmistöön, on yksi niistä tapauksista, joissa tällaista määräysvaltaa oletetaan olevan; se ei estä määräysvallan olemassaoloa muissa tilanteissa.

(64) Komission kanta on, että johdanto-osan 57–63 kappaleessa kuvattujen seikkojen perusteella hankintaviranomaiset käyttävät Engiessä määräysvaltaa direktiivin 2014/25/EU 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Näin ollen Engietä olisi pidettävä kyseisessä artiklassa tarkoitettuna hankintayksikkönä.

(65) Komissio katsoo, että yhtäältä Engien ja Luminuksen sekä toisaalta Northerin, Nethysin muiden tytäryhtiöiden ja Ørstedin kilpailutilanteet eroavat selvästi toisistaan. Sekä Engie että Luminus ovat jo pitkään olleet vahvasti läsnä Belgian sähköntuotanto- ja tukkumarkkinoilla. Vuonna 2019 niiden markkinaosuudet olivat 64 prosenttia ja 13,7 prosenttia, ja vuonna 2023 ne olivat 52,2 prosenttia ja 14,1 prosenttia ([26]). Pyynnön esittäjien ennusteiden mukaan Engie ja Luminus säilyttäisivät vuoden 2025 jälkeenkin erittäin vahvan aseman Belgian sähköntuotanto- ja tukkumarkkinoilla, koska niiden odotetaan pysyvän ylivoimaisesti suurimpina markkinatoimijoina ainakin vuoteen 2034 saakka ([27]).

(66) Engien ja Luminuksen yhteenlaskettua vahvaa asemaa Belgian sähköntuotanto- ja tukkumarkkinoilla vahvistaa niiden monipuolinen tuotanto. Siihen sisältyy muun muassa Belgiassa ([28]) sijaitsevien ydinvoimaloiden tuotanto, mikä antaa yhtiöille mahdollisuuden käyttää vakaata ja (alhaisten marginaalikustannusten ansiosta) kilpailukykyistä ja joustavaa perussähkön tuotantolähdettä. Niillä on myös Belgiassa sijaitsevia vesi- ja kaasuvoimaloita, jotka tarjoavat joustavuutta sähkön tuotantohuippujen aikana.

([25]) Code de l'énergie, L111-69 §, sellaisena kuin se on muutettuna lailla 2019–486 (relative à la croissance et à la transformation des entreprises, ns. loi PACTE).

([26]) Ks. pyynnön liitteen II taulukko 8.

([27]) Ks. pyynnön liitteen II taulukko 8.

([28]) Sekä Engiellä että Luminuksella on myös nosto-oikeus joihinkin Ranskan ydinvoimaloihin. Luminuksen määräysvaltaa käyttävä osakkeenomistaja (EDF) hallinnoi Ranskassa 56 ydinreaktoria. Ranskassa tuotettua ydinsähköä voidaan tuoda Belgiaan näiden kahden maan välisten energiaverkkojen yhteenliittämisen ansiosta.

(67) Lisäksi johdanto-osan 46 kappaleessa tarkoitettu HHI-indeksi osoittaa, että markkinat ovat erittäin keskittyneet ja että kilpailijoiden pyrkimykset haastaa vakiintuneiden toimijoiden määräävä markkina-asema ovat kestäneet kauan. Itse asiassa markkinoiden keskittymisen odotetaan vähenevän merkittävästi Belgian ydinreaktoreiden suunnitellun sulkemisen vuoksi, ei niinkään uusien toimijoiden markkinoille tulon tai markkinoiden laajentumisen vuoksi.

(68) Hankintayksiköiden Northerin, Nethysin muiden tytäryhtiöiden ja Ørstedin tilanne on kuitenkin erilainen. Northeryhtiöllä on tällä hetkellä toiminnassa ainoastaan tuulipuisto. Sähkön tuottaminen tuulivoimalla ei ole joustavaa, ja se riippuu sääoloista. Ørsted ei vielä toimi Belgian sähköntuotanto- ja tukkumarkkinoilla. Näiden kahden yrityksen ei odoteta nousevan merkittäviksi toimijoiksi Belgiassa edes seuraavien kymmenen vuoden aikana ([29]). Molemmat joutuvat kilpailemaan johtavien toimijoiden Engien ja Luminuksen kanssa. Tästä seuraa, että Northerin ja Ørstedin toimintaan Belgian sähköntuotanto- ja tukkumarkkinoilla olisi katsottava kohdistuvan suoraa kilpailua.

(69) Vaikka direktiivin 2014/25/EU 34 ja 35 artiklassa säädetty poikkeus on asian kannalta merkitykselliset olosuhteet huomioon ottaen myönnetty tai evätty toiminnalle merkityksellisillä markkinoilla, kun niitä arvioidaan kokonaisuutena, käsiteltävässä asiassa on piirteitä, joiden vuoksi tällainen lähestymistapa ei sovi yhteen tämän direktiivin tavoitteen kanssa, jonka mukaan valtion määräysvallassa olevia verkkotoimintayksiköitä hankittaessa on varmistettava, että sisämarkkinoiden vapauksia kunnioitetaan, kuitenkaan rasittamatta tarpeettomasti toimintaa, johon kohdistuu suoraa kilpailua.

(70) Direktiivissä 2014/25/EU tarkoitetuille talouden aloille on ominaista se, että niillä toimii entisiä valtion monopoleja, jotka ovat edelleen viranomaisten valvonnassa tai vaikutusvallan alaisena ja joihin voi kohdistua vaihtelevaa kilpailua ja joiden markkinaosuudet ovat usein edelleen suuret, vaikka ne ovatkin pienentymässä. Viranomaisten vaikutusvalta hankintayksiköihin aiheuttaa riskin siitä, että jos julkisia hankintoja koskevaa direktiiviä ei sovelleta, kyseisen hankintayksikön hankinnat suosivat kansallisia toimittajia. Nyt käsiteltävässä asiassa tilanne on kuitenkin erilainen, koska osa pyynnön esittäjistä on hankintayksiköitä, joilla on pieni markkinaosuus, ja joskus ne ovat vain potentiaalisia kilpailijoita tai uusia tulokkaita merkityksellisillä markkinoilla. On ilmeistä, että vaikka joidenkin pyynnön esittäjien toimintaan voidaan tästä syystä katsoa kohdistuvan suoraa kilpailua erityisesti sellaisten hankintayksiköiden taholta, jotka ovat vakiintuneita ja joilla on suuret markkinaosuudet, vapautusta ei voida myöntää kaikille pyynnön esittäjille eikä kaikkien Belgian sähköntuotanto- ja tukkumarkkinoilla toimivien hankintayksiköiden toiminnalle kokonaisuudessaan. Poikkeuksen epääminen niiltä hakijoilta, joiden toimintaan kohdistuu suoraa kilpailua, sen vuoksi, että muiden merkittävien markkinatoimijoiden toimintaan ei kohdistu suoraa kilpailua, olisi kuitenkin vastoin direktiivin 2014/25/EU 34 artiklan tavoitetta. Näin ollen komissio katsoo, että markkinoiden ominaispiirteiden vuoksi on asianmukaista myöntää vapautus vain joillekin hakijoista.

4. **PÄÄTELMÄT**

(71) Koska direktiivin 2014/25/EU 34 artiklassa säädetyt poikkeuksen edellytykset eivät täyty, direktiiviä 2014/25/EU olisi edelleen sovellettava sopimuksiin, joiden tarkoituksena on mahdollistaa Belgiassa sellainen uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön tuotanto, josta maksetaan kiinteitä ja oikeudellisesti määriteltyjä preemioita.

(72) Edellä johdanto-osan 40–70 kappaleissa tarkasteltujen tekijöiden perusteella olisi katsottava, että direktiivin 2014/25/EU 34 artiklan 1 kohdassa asetettu edellytys, joka koskee suoran kilpailun kohteena olemista, ei täyty Belgiassa Engien ja Luminuksen toiminnan osalta yleisillä sähköntuotanto- ja tukkumarkkinoilla.

(73) Direktiiviä 2014/25/EU olisi sen vuoksi edelleen sovellettava, kun Engie ja Luminus tekevät hankintasopimuksia, joiden tarkoituksena on mahdollistaa kyseiset toiminnot, tai kun järjestetään direktiivin 2014/25/EU 2 artiklan 17 alakohdassa tarkoitettuja suunnittelukilpailuja tällaisten toimintojen harjoittamiseksi kyseisellä maantieteellisellä alueella.

([29]) Ks. pyynnön liitteen II taulukko 8.

(74) Kun otetaan huomioon johdanto-osan 40–70 kappaleessa tarkastellut tekijät, direktiivin 2014/25/EU 34 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun suoran kilpailun kohteena olevaa toimintoa koskevan edellytyksen olisi katsottava täyttyvän Belgiassa Northerin, Nethysin muiden tytäryhtiöiden ja Ørstedin toiminnan osalta Belgian yleisillä sähköntuotanto- ja tukkumarkkinoilla.

(75) Direktiiviä 2014/25/EU ei sen sijaan pitäisi soveltaa, kun Norther, Nethysin muut tytäryhtiöt ja Ørsted tekevät hankintasopimuksia, joiden tarkoituksena on mahdollistaa kyseinen toiminta, tai kun direktiivin 2014/25/EU 2 artiklan 17 alakohdassa tarkoitettuja suunnittelukilpailuja järjestetään tällaisen toiminnan harjoittamiseksi kyseisellä maantieteellisellä alueella.

(76) Tämä päätös ei rajoita unionin kilpailusääntöjen eikä unionin lainsäädännön muiden alojen säännösten soveltamista. Erityisesti vaatimukset ja menetelmät, joilla arvioidaan direktiivin 2014/25/EU 34 artiklan mukaisesti, kohdistuuko toimintaan suoraa kilpailua, eivät ole välttämättä samat, joita käytetään tehtäessä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 101 tai 102 artiklan tai neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004 ([30]) mukainen arviointi, kuten unionin yleinen tuomioistuin ([31]) on vahvistanut,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Direktiiviä 2014/25/EU sovelletaan edelleen hankintayksiköiden tekemiin hankintasopimuksiin, joiden tarkoituksena on mahdollistaa se, että Belgiassa voidaan harjoittaa sellaista uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön tuotantoa ja tukkumyyntiä, josta maksetaan kiinteitä ja oikeudellisesti määriteltyjä preemioita.

2 artikla

Direktiiviä 2014/25/EU ei sovelleta Northerin, Nethysin muiden tytäryhtiöiden ja Ørstedin tekemiin sopimuksiin, joiden tarkoituksena on mahdollistaa sähkön tuotanto ja tukkumyynti Belgiassa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 1 artiklan soveltamista. Direktiiviä 2014/25/EU sovelletaan edelleen muiden hankintayksiköiden tekemiin hankintasopimuksiin, joiden tarkoituksena on mahdollistaa sähkön tuotanto ja tukkumyynti Belgiassa.

3 artikla

Tämä päätös on osoitettu Belgian kuningaskunnalle.

Tehty Brysselissä 6 päivänä maaliskuuta 2025.

Komission puolesta
Stéphane SÉJOURNÉ
Johtava varapuheenjohtaja

([30]) Neuvoston asetus (EY) N:o 139/2004, annettu 20 päivänä tammikuuta 2004, yrityskeskittymien valvonnasta (”EY:n sulautuma-asetus”) (EUVL L 24, 29.1.2004, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2004/139/oj).

([31]) Unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 27. huhtikuuta 2016, *Österreichische Post AG* v. komissio, T-463/14, ECLI:EU:T:2016:243, 28 kohta. Ks. myös direktiivin 2014/25/EU johdanto-osan 44 kappale.